

УДК 378.091.27:811.161.161.2' 35
© Сегін Л. В., Тищенко Л. М., 2017 р.
<http://orcid.org/0000-0003-1966-0773>
<https://orcid.org/0000-0002-2865-6269>
<http://doi.org/10.5281/zenodo.1115972>

Л. В. Сегін, Л. М. Тищенко

ТЕСТОВЕ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА ПУНКТУАЦІЯ»

У статті автори розглядають важливі аспекти застосування тестових технологій під час вивчення дисципліни «Українська пунктуація». Проаналізовано досвід провідних методистів щодо якісно нових підходів до оцінювання знань, умінь та навичок студентів. Констатовано, що тести варто запроваджувати нарівні з традиційними видами контролю, що дасть змогу за допомогою першого контролю перевірити знання теоретичного матеріалу, а за допомогою другого – оцінити практичні вміння й навички студентів. Обґрунтовано доцільність використання тестових завдань різних видів (множинний вибір із однією правильною відповіддю, множинний вибір із кількома правильними відповідями, на встановлення відповідності й послідовності, завдання-доповнення, проблемні питання), що сприятиме ґрунтовному оцінюванню рівня знань, умінь і навичок.

Ключові слова: *тестові завдання, форми контролю, поточний контроль, традиційні види контролю.*

Сегін Л. В., Тищенко Л. Н. Тестовое оценивание знаний студентов по дисциплине «Украинская пунктуация». В статье авторы рассматривают аспекты использования тестовых технологий при изучении дисциплины «Украинская пунктуация». Анализируется опыт ведущих методистов, касающийся качественно новых подходов к оцениванию знаний, умений и навыков студентов. Утверждается, что тесты целесообразно использовать наравне с традиционными видами контроля, что даст возможность при помощи первого контроля проверить знание теоретического материала, а при помощи второго – оценить практические умения и навыки студентов. Обосновывается целесообразность использования тестовых заданий разных видов (множественный выбор с одним правильным ответом, множественный выбор с несколькими правильными ответами, на установления соответствия и последовательности, задания-дополнения, проблемные вопросы), что будет способствовать основательному оцениванию уровня знаний, умений и навыков.

Ключевые слова: *тестовые задания, формы контроля, текущий контроль, традиционные виды контроля.*

Sehin L. V., Tyschenko L. M. Testing of students' academic in the subject "Ukrainian punctuation". In this paper the authors examined important aspects of applying testing technologies in the study of the subject "Ukrainian punctuation". The leading methodologists' experience on entirely new approaches of evaluation of students' knowledge and skills was analysed. It is obvious that tests are worth applying with traditional forms of control and the first test will enable controlling theoretical material, and the other test will evaluate students' practical skills . It is noted that among the tests developed by the authors (248 tests on the theory of punctuation and 372 from the set of rules) are more closed-form problems, which consists in selecting one correct answer from the list. Expediency of using different types of tests (multiple choice with one correct answer, multiple choice with some correct answers, and task-supplements, problem questions) facilitating thorough assessment of knowledge and skills was grounded.

Keywords: tests, forms of control, current control, traditional types of tests.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Сьогодні пріоритетним напрямом розвитку вищої освіти України є модернізація її змісту для інтеграції до європейського та світового освітнього простору на принципах Болонської декларації. Модернізація системи освіти в Україні до європейських стандартів передбачає підготовку компетентного конкурентоспроможного вчителя української мови та літератури. Це вимагає реформ змісту вищої освіти, зміни способів викладання дисциплін, оцінювання навчальних досягнень студентів, які б відповідали сучасним поглядам на вищу освіту в Європі. Фахівці наголошують, що необхідність підвищення якості підготовки спеціалістів в умовах докорінної реформи освіти визначає пошук нових форм і методів організації навчального процесу, застосування прогресивних технологій навчання в умовах ринкової економіки, відповідно, навчальний процес повинен ураховувати тенденції суспільного розвитку і психологію молоді, а форми і методи реалізації навчального процесу – принципи демократії, академічних свобод, справедливості, конкуренції, всеохоплювального контролю і самоконтролю, дисципліни й відповідальності, педагогіки співробітництва в системі студент – викладач. Одним із напрямів реформування освіти є розробка та впровадження якісно нових підходів до оцінювання знань, умінь та навичок

студентів для визначення успішності навчання кожного з них, аналізу отриманих результатів та корекції подальшого процесу навчання. Як відомо, у навчальному процесі викладачі використовують різні форми контролю знань, умінь та навичок, серед яких – співбесіда, контрольні роботи, колоквіуми, написання рефератів, семінари, самоконтроль, взаємоконтроль, лабораторні практичні роботи, курсові роботи, курсові та дипломні проекти, різні види навчальної та виробничої практик, заліки, іспити. У методичній літературі ці форми педагогічного контролю називають традиційними. Водночас науковці висловлюють сумнів, що в таких випадках вдасться об'єктивно оцінити активність студента [6]. Сучасна методика пропонує тест як інструмент вимірювання рівня знань, за допомогою якого можна не тільки виявити якість навчання, але й оптимально управляти навчальним процесом. Тому нині у вишах у процесі діагностики освітньо-професійної підготовки студентів усе частіше застосовують тестовий контроль знань, доцільність використання якого визнана в психології, педагогіці, методиці. Так, Б. Євтух наголошує на тому, що ефективним засобом проведення контрольних заходів в освітній діяльності за умови їх компетентного розроблення є тести досягнень [5, с. 97].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. У педагогічній практиці найбільшу увагу тестуванню приділяють у західних країнах (Р. Дюбуа, А. Анастасі, Г. Міллер та ін.). У радянській педагогіці цій проблемі приділяли мало уваги. У галузі педагогічного тестування провадили дослідження такі українські та зарубіжні педагоги і психологи, як О. І. Бугайов, О. І. Ляшенко, М. І. Шут, Є. В. Коршак, І. Є. Булах, Л. М. Гриневич, В. П. Беспалько, В. С. Аванесов та ін. На сьогодні в Україні спостерігається активізація публікацій з проблем тестування. Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить, що проблема тестової перевірки знань та вмінь майбутніх учителів є актуальною на нинішньому етапі розвитку вищої освіти України [1; 4; 3; 9 та ін.]. Сучасна українська тестологія, за словами науковців, перебуває в стані швидкоплинного розвитку, адже реалії

освіти вимагають пошуку нових ефективних методів і засобів навчання й контролю знань [9, с. 119]. На сьогодні увага науковців-методистів спрямована на розробку та впровадження тестового контролю знань студентів з різних лінгвістичних дисциплін, а тестовий контроль знань студентів із української пунктуації поки що не був предметом цілісного дослідження.

Мета статті – аналіз, узагальнення й осмислення впровадження сучасних методів контролю та оцінки в практику навчання. Визначена мета передбачає виконання таких основних завдань: розглянути погляди науковців на тестування як форму оцінювання знань, умінь та навичок студентів; розкрити можливості застосування різних видів тестів під час вивчення дисципліни «Українська пунктуація».

Виклад основного матеріалу. На доцільність використання тестових завдань під час опрацювання й вивчення теоретико-практичного матеріалу вказує й досвід викладання української пунктуації на третіх курсах філологічного факультету. На думку науковців-методистів, тестування як форма контролю знань має свої як переваги, так і недоліки [7]. У процесі вивчення пунктуації практикуємо тестування під час проведення поточного й підсумкового контролю. На думку методистів, тестові завдання дають змогу виявити глибину, точність засвоєння інформації, швидкого оперування вивченим матеріалом, хоча такий вид контролю не може претендувати на вичерпність, універсальність. Так, В. І. Бадер та І. А. Хижняк висловили думку, що для поточного контролю тести варто запроваджувати нарівні з традиційними видами контролю в співвідношенні 60% на 40% [3, с. 197–198]. Підтримуючи в цілому такий підхід, до тестових завдань долучаємо і таку форму, як контрольні роботи [8], що дасть змогу за допомогою першого контролю перевірити знання теоретичного матеріалу, а за допомогою другого – оцінити практичні вміння й навички студентів, і тим самим вони доповнюють один одного. Проте, використовуючи тести, варто вести мову і про підготовку якісних тестових завдань. Тому українським педагогам необхідно продовжити

роботу з удосконалення тестових завдань для якісного контролю знань і вмінь студентів, визначення досягнень студентами базового рівня підготовки, оволодіння обов'язковим мінімумом змісту дисципліни. Вивчаючи питання тестування, науковці висувають низку вимог до побудови самого тесту [4]. Одним із способів удосконалення такої форми контролю знань є використання різних видів тестів.

Для перевірки знань студентів із дисципліни «Українська пунктуація» використовуємо різні приклади тестових завдань. Серед розроблених автором 248-и тестів із теорії пунктуації [8] і 372-ох із зводу правил найбільше завдань закритої форми, яка полягає в тому, що студенти мають обрати з переліку одну правильну відповідь. При цьому це стосується питань історії пунктуації, правил зводу, уживання розділових знаків та пояснення пунктограм тощо. Наприклад:

1. Батьком пунктуації вважають:

- а) давньогрецького математика Аристофана Візантійського;
- б) давньогрецького філософа Аристотеля;
- в) давньогрецького філософа Сократа;
- г) давньоримського вченого Алкуїна.

Правильна відповідь: а

2. Назвіть рядок, у якому в безсполучниковому складному реченні пропущено двокрапку:

- а) Хай буде так пізнавши будень день у праці радісно зростем (О. Влизько);
- б) Не викидайте слова з пісні залишиться болюча рана (К. Гордасевич);
- в) Хочеш бути щасливим ошчасливлюй інших (А. Коваль);
- г) Кіт з хати миші танцюють (Нар. тв.).

Правильна відповідь: а

3. Поясніть підкреслений розділовий знак у реченні: Річка блакитна плеще і в'ється чайка літає над нею (М. Рильський).

- а) кома при однорідних членах речення;

- б) кома в складносурядному реченні;
- в) кома при відокремленій прикладці;
- г) кома в безсполучниковому реченні.

Правильна відповідь: г

Чимало тестових завдань, у яких студенти мають обрати з переліку кілька правильних відповідей. Наприклад:

1. Назвіть найдавніші системи письма, які не знали розділових знаків:

- а) шумерський клинопис;
- б) грецька система;
- в) асирійсько-вавилонський клинопис;
- г) латинська система;
- д) ієрогліфи Стародавнього Сходу;
- е) фінікійська система.

Правильні відповіді: а, б, д.

2. Назвіть рядок, у якому на місці цифр потрібні коми між частинами складного речення з сурядним і підрядним зв'язком:

а) Ідуть од шахти шахтарі (1) А даль така широка та іскриста Там, де рум'яна стежка од зорі Біжить в село (2) що стало уже містом (В. Сосюра);

б) Розпухле вухо Тимка, на якому засохла кров, кинуло Орисю в жар (1) і їй хотілося торкнутися до нього пальцями, щоб зняти з нього біль (2) але вона не наважувалася цього зробити (3) щоб не спричинити ще більшого болю (Г. Тютюнник);

в) Така там була температура (1) і так мене парою проймало (2) і стільки крові з мене вийшло (3) що я відчув себе здоровшим (Ю. Яновський);

г) Коли Димко знайшов Зеленоочку, то світив уже місяць (1) і роса падала на світ і на все живе в ньому (Т. Шевченко).

Правильні відповіді: а, б, в

Поряд із завданнями, де вказано місце розділового знака, запропоновано і тести, де студенту самостійно треба визначити:

*Назвіть порядковий номер слова, після якого пропущено розділовий знак:
Дихало простором і солоним вітром море і біліли вітрила на рибальських
човнах і сонячними ранками далекий острів курів хвилями рожевого туману
(О. Довженко).*

- а) 2;
- б) 6;
- в) 12;
- г) 17.

Серед методистів є думка, що для поточного контролю можна використовувати зазвичай тести одного типу, натомість під час підсумкового оцінювання варто комбінувати різні типи тестів. Задля цього та різноманітності типів завдань використовуємо тести на відповідність, де треба поєднати один з одним термін і визначення, розділовий знак і дату його виникнення, етап і його зміст тощо. Наприклад:

У поданих колонках поєднайте термін і його автора або джерело, де вперше трапляється:

1) розділовий знак	а) «Український правопис» 1926 р.
2) крапка	б) Т. Г. Шевченко
3) кома	в) М. П. Дячан
4) знак оклику	г) П. Ф. Залозний
5) непряма мова	д) О. О. Партицький

Правильна відповідь: 1д, 2в, 3б, 4г, 5а

Для закріплення навичок практичного характеру розроблено тести на хронологічну послідовність, де студенти мають визначити, яка дія за якою відбувається. Наприклад:

Визначте цифрами послідовність пунктуаційного розбору:

а) аргументувати вживання розділових знаків пунктуаційними правилами;

б) прочитати просте речення відповідно до вжитих у ньому розділових знаків (під час усного аналізу) або записати речення (під час письмового аналізу);

в) визначити принцип пунктуації: структурний, семантичний, інтонаційний чи їх поєднання;

г) назвати і позначити пунктограми;

д) з'ясувати типи розділових знаків.

Правильна відповідь: б, г, д, в, а

Описані вище завдання мають варіанти відповідей. Водночас серед тестів потрібно, щоб були завдання, з яких можна побачити вміння студентів висловлювати, формулювати свої думки, аналізувати явища, робити висновки. Зазвичай це завдання із визначення якогось поняття, терміна. Наприклад:

Назвіть і поясніть аспекти, у яких слід розглядати пунктуацію в сучасному мовознавстві.

Відповідь: пунктуація – це система позаалфавітних графічних розділових знаків, які становлять (разом із графікою та орфографією) сукупність основних засобів писемної мови, домінувальним призначенням якої постає графічна організація і членування писемного тексту; пунктуація – сукупність правил, кодифікованих норм пунктуаційного оформлення писемного тексту; пунктуація – розділ мовознавства, який вивчає закономірності системи пунктуаційних знаків, їхніх функцій та норми вжитку; досліджує особливості пунктуації як цілісної системи і визначає напрями її внутрішньої модифікації.

Не менш важливо, щоб серед завдань на вибір правильної відповіді і на відтворення знань були тести, де можна було б перевірити вміння студента мислити. До таких тестів, де студенти можуть поміркувати, належать проблемні завдання. Наприклад:

Окресліть проблемні питання української пунктуації.

Відповідь: теорія пунктуації відстає від загального розвитку науки про мову; питанням пунктуації в правописі приділено недостатньо уваги; у

середовищі науковців і освітян гострі дискусії щодо змін у правописі більше стосуються написання слів, ніж оформлення тексту, знаків пунктуації; є недоліки у викладенні пунктуаційних правил; у підручниках і навчальних посібниках наявні розбіжності пунктуаційного оформлення речень тощо.

Висновки з даного дослідження. Отже, під час оцінювання знань із дисципліни «Українська пунктуація» варто використовувати тестові завдання різних видів (множинний вибір із однією правильною відповіддю, множинний вибір із кількома правильними відповідями, на встановлення відповідності й послідовності, завдання-доповнення, проблемні питання), що дасть змогу ґрунтовно оцінити рівень знань, умінь і навичок. Водночас тестові завдання варто поєднувати з традиційними видами контролю.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аванесов В. С. Композиция тестовых заданий / В. С. Аванесов. – М. : Центр тестирования, 2002. – 239 с.
2. Аванесов В. С. Теория и методика педагогических измерений / В. С. Аванесов. – Электронный ресурс : <http://testolog.narod.ru/Theory12.html>.
3. Бадер В. І. Застосування тестових технологій як засобу підвищення якості фахової підготовки майбутніх учителів початкових класів / В. І. Бадер, І. А. Хижняк // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2011. – № 10. – С. 196–201.
4. Булах І. Є. Створюємо якісний тест : [навч. посіб.] / І. Є. Булах, М. Р. Мруга. – К. : Майстер-клас, 2006. – 160 с.
5. Євтух М. Б. Інноваційні методики оцінювання навчальних досягнень : монографія / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Л. М. Дибкова. – К. : КНЕУ, 2010. – 248 с.
6. Кизима Р. А. Тестова система оцінювання знань студентів, як один із методів сучасної технології навчання / Р. А. Кизима, В. В. Яковчук. – Електронний ресурс : <http://ap.uu.edu.ua/article/279>.
7. Милютіна І. М. Тестування як ефективний метод перевірки професійної компетентності студентів. – Електронний ресурс : http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/15024/
8. Сегін Л. В. Українська пунктуація : навчальний посібник [у 2-х ч.] / Л. В. Сегін. – Вінниця : ДонНУ, 2015. – 404 с..

9. Сиротенко В. Тестування як вагомий компонент в організації та здійсненні інтерактивно-дистанційного навчання / В. Сиротенко, О. Ішутіна // Гуманізація навчально-виховного процесу : збірник наукових праць. – Вип. LXIX. – Слов'янськ : ДДПУ, 2014. – С. 115–126.